

Kemmiä eläimiä.

1063.

F. Schmidt-Glinz 96.

Kustantaja: H. T. Bärlund, Tampereella.

UNIV. BIBLIOTH.
* 1904 *
HELSINGFORS

Héroux.

VUOHI.

Suomessa vuohi ei ole aivan tavallinen kotieläin, mutta muissa maissa, varsinkin vuorisilla seuduilla, on se jokseenkin yleinen. Kesällä saa useinkin nähdä vuorten rinteillä kokonaisia laumoja vuohia, jotka paimenpojan ohjaamina hakevat ravintoansa.

Heti kun vuohi huomaa jotakin tavatonta, nostaa se päänsä pystyyn ja katselee uteliaasti, silmät suurina.

Varsinkin köyhät pitävät vuohia, sillä nämä tarvitsevat vaan vähän ruokaa. Kun lehmä ahmii niityltä suuhunsa kaikki, mikä on vihreätä, ei vuohi sitä vastoin huoli kaikesta. Se etsii itselleen parhaat ja mehukkaimmat kasvit, ja näistäkin se mieluimmin syö vaan hennoimmat osat. Senpä vuoksi vuohia syystä moititaankin nirsuksi eli herkkusuuksi.

Mutta onpa vuohen maito myöskin hyvää. Usein lääkärit määräävät sairaille ja heikoille henkilöille vuohenmaitoa vahvistukseksi. Lapsille se myöskin on hyvin terveellistä.

Vuohi on koko taitava kiipeejä. Kapeimpiakin vuoripolkuja pitkin se astuu varmoin askelin, se kiipee jyrkimmillekin kallioille ja määkyy huipulla kimeästi.

Vuohen karitsat ovat hyvin somia, hupaisia elukoita; niiden hullunkurisista hypyistä on lapsilla paljon huvia.

Vuohen nahkaa käytetään hienoihin hansikkaisiin, housuihin ja myöskin valmistetaan siitä värillistä nahkaa (sahviaania). Monessa maassa sitä käytetään myös vesiputkissa.

Sarvet kelpaavat kaikenlaisiin sorvarintöihin, ja suolista valmistetaan viulunkieliä.

Parhaat vuohirodut ovat angoora ja kashmiirivuohi. Niiden pitkistä, hienoista, silkin kaltaisista karvoista saadaan sitä kangasta, josta valmistetaan kalliita kashmiiriliinoja.

Héroux.

HEVONEN.

Pajan edessä seisoo hevonen hiljaa sill'aikaa, kun seppä takoo kenkää sen kavioon kiinni. Juuri kun tuotiin esille sihisevä, hehkuvan punainen kenkä, näytti hevonen hieman levottomalta, mutta pian he huomasi, ett'ei paksussa sarvikaviossa tuntunut mitään kipua.

Wihdoin on hevonen valmiiksi kengitetty. Nyt se saattaa varmasti kulkea maantiellä; sen ei tarvitse peljätä liukastuvansa, vetäessään nopeasti rattaita tai kiitäessään ratsastajan kanssa hurjaa vauhtia eteenpäin. Mielellään vetää se myöskin raskasta auraa ja on yhtä uskollinen palvelija, kuin koira.

Hevonen on ulkomuodoltaan hyvin kaunis. Pää on pitkulainen, johon yhtyy hieman kaareva kaula tuuheine harjoineen. Ruumis on sillä joka puolelta pyöreä, karvat lyhyet, kiiltävät, monenväriset ja jalat ovat solakat. Sen kaikki ruumiinosat ovat kuin juoksua varten luodut.

Nopeana kuin nuoli se kiittää kilpa-ajoissa, koettaen saavuttaa palkintoa omistajalleen.

Uljaasti se ryntää eteenpäin sodassakin, urhoolisen ratsumiehen ohjaamana.

Héroux.

KOIRA.

Mikään eläin ei ole koiraa uskollisempi. Kaikissa maanosissa, kylmässä pohjolassa samoin kuin kuumassa etelässä, yleensä kaikkialla, missä on ihmisiä, tavataan myös koiria. Ihmisellä on koirasta paljon hyötyä, sillä koira on erinomaisen viisas, niin että sitä voi käyttää moneen tarkoitukseen.

Niinpä koira on metsästyksessä ihan välttämätön. Tarkan vaistonsa avulla se jo matkan päästä saa selville, missä päin otus oleksii.

Myöskin vartijana on koira hyvin kelvollinen. Se tuntee isäntänsä omaisuuden ja suojelee sitä päivällä ja yöllä. Se voi ihan ääneti maata kopissaan.

Kun koira on vartijana ketjussa kiinni, niin se näyttää toisinaan hyvin ilkeältä, mutta sen sijaan se on tavattoman herttainen ollessaan pikku lasten seurana. Se ei suutu siitäkään, että joku pienokainen joskus repii sitä karvoista voimainsa takaa. Jos niin vaaditaan, tekee koira kaikennäköisiä temppujakin. Nuorena se oppii helposti vaikka mitä. Välistä se valjastetaan pienten ajoneuvojen eteen, jolloin se toimittaa pienen hevosen virkaa.

Niin, sellaista eläintä täytyy pitää arvossa, eikä sitä voi pahoin kohdella muu, kuin kovasydämminen julmuri, kuten kyllä usein tapahtuu.

Héroux.

SIKA.

Sika rakastaa lepoa ja rauhaa. Lihavaksi päästyään se tuskin jaksaa nousta pystyyn. Se jääkin silloin paikalleen ja syödessään se vaan hieman kohottautuu istualle. Tietysti talonpojasta on sitä parempi, mitä enemmän sika lihoo.

Mutta silloin ovatkin sian päivät lopussa. Eihän se hauskaa ole, kun täytyy juuri silloin luopua hengestään, jolloin on paraassa ruumiillisessa voinnissa.

Kun sika on huoleton elänyt noin vuoden ajan eikä aavistakaan mitään pahaa, tulee teurastaja pistämään sen kuoliaaksi pitkällä puukollaan.

Tämä temppu ei kuitenkaan käy niin pian, kuin sen voi kertoa. Sika tietysti vastustaa vihollistaan kaikin voimin, ja vasta kovalla ponnistuksella saadaan se ulos läävästä. Mutta turhaa on sen potkia tutkainta vastaan eikä huutokaan auta mitään.

Niin kauan kuin sika elää, ei siitä ole mitään hyötyä. Mutta sitä suurempi onkin sen hyöty, kun se on saatu teurastetuksi. Sianliha maistuu erinomaisen hyvältä joko keitettynä tai paistettuna.

Sian karvoja nimitetään harjaksiksi. Näistä valmistetaan pensseliä ja harjoja. Myöskin pikilankaan tarvitsee suutari juuri harjaksia. Siannahkaa käytettiin ennen muinoin myös kirjojen kansiksi.

KISSA.

Kissat, varsinkin nuoret, ovat hyvin hupaisia olentoja. Ne katselevat iloisina ympärilleen vihreillä silmillään. Niiden pitkät viikset eivät lainkaan rumenna ulkomuotoa. Vanha kissa seisoo tuossa lähellä ja näyttää hyvin tyytyväiseltä. Mutta jos kissalta joku koettaisi riistää sen poikasia, kyllä emä silloin nostaisi pa han melun ja raappisi ryöstäjän pahanpäiväiseksi. Usein kissa pesee itseään joka puolelta, nuolemalla kaikki paikat puhtaaksi, ja silloin sanotaan tulevan vieraita, ikäänkuin kissa osaisi jo edeltäpäin valmistautua niitä vastaan ottamaan.

Kissan poikaset viettävät aikaansa leikkimällä. Ne pyrkivät hypistelemään kaikkea, minne vaan ulottuvat.

Vanhemmaksi tultuaan kissa mielistyy yhä enemmän hiirenpyyntiin. Se onkin taitava pyydystäjä, jota koko hiirensuku sen vuoksi pelkää.

Että kissa toimittaa hiiret pois meitä vaivaamasta, se onkin hyvä asia, mutta sen sijaan on kissassa se ikävä puoli, että se itse tahtoo maistaa kaikkea, mikä oikeastaan on vaan meitä varten. Sekään ei ole hauskaa, että kissa vainoo pieniä lintusia. Välistä lintu ei ole puussakaan turvassa, sillä kissa ossa kiivetä.

Heroux

LEHMÄ.

Te kaikki tunnette sen kotieläimen, jota nimitämme lehmäksi. Se ei ole niin kaunis kuin hevonen. Sillä on paksu pää, turpea kuono, leveä, suu, kulmikas, kömpelö ruumis, lyhyet sorkat, pitkä, tupsupäinen häntä, eikä näistä ominaisuuksista suinkaan sen kauneus lisääny. Mutta kuitenkin ihminen sitä hoitaa mitä huolellisimmin. Tähän on syynä se, että lehmästä on paljon hyötyä.

Lehmä antaa meille joka päivä hyvänmakuista maitoa, jota lypsetään aamuin ja illoin. Maidosta valmistetaan myös voita ja juustoa, joita kumpiakin kelpaa kenen tahansa syödä. Mutta kun lehmä on saanut vasikan, niin ei siltä sovi ottaa maitoa, sillä lehmän täytyy juuri omalla maidollaan ruokkia pienokaistansa, jota se hyväillen nuolee kielellään ja urhoollisesti puolustaa sarvillaan. Lehmän pahin vihoilinen on teurastaja. Tämä ottaa siltä säälimättä vasikan ja vie sen sellaiseen paikkaan, jossa vasikan pian on luopuminen nuoresta hengestään.

Niin, onhan tämä lehmästä hyvin surkeata; mutta minkäs sille mahtaa. Vasta vähitellen voi lehmä sisartensa seurassa unhottaa ulkona niityllä sen surun, jonka sille vasikan kadottaminen tuottaa. Sen sijaan on niityllä lehmän hyvä olla; siellä se saa mielin määrin syödä kaikenlaisia ruohoja. Siitä se lihoo, kuten talonpoika toivookin.

From last page 2.

